

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

664

MITAALA NA UFUNDISHAJI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Year: 2011

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka sehemu **B** na swali **moja (1)** kutoka sehemu **C**.
3. Sehemu **A** ina alama 36, sehemu **B** ina alama 40 na sehemu **C** ina alama 24.
4. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

SEHEMU A (alama 36)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Fafanua dhana ya mtaala wa ziada.

Mtaala wa ziada ni mpango wa masomo unaoongeza au kuimarisha mtaala mkuu wa shule, kwa lengo la kutoa ujuzi au maarifa ya ziada kwa wanafunzi.

Hutoa fursa za kujifunza masomo yanayoongeza stadi maalum kama michezo, sanaa, au sayansi.

Huchangia kuboresha ujuzi wa kijamii, maadili, na ubunifu wa wanafunzi.

Hupunguza upungufu wa ujuzi unaoweza kutokea kutokana na mtaala wa kawaida.

Aidha, mtaala wa ziada hutoa njia ya kuandaa wanafunzi kwa changamoto za soko la ajira au elimu ya juu.

2. Orodhesha vipengele vinne (4) vinavyopaswa kujumuishwa katika tathmini ya somo katika andalio.

Kwanza, malengo ya somo ambayo tathmini inapaswa kufikia.

Pili, uelewa wa mwanafunzi juu ya dhana au somo lililofundishwa.

Tatu, stadi za vitendo ambazo mwanafunzi anapaswa kuonyesha.

Nne, tabia au maadili yanayohusiana na somo, kama ushirikiano au nidhamu darasani.

3. Taja mbinu tatu (3) za kufundishia zinazolingana na mahitaji ya wanafunzi wenye umri mdogo.

Mbinu ya maonyesho, ambapo mwalimu huonyesha au kutumia mfano unaoonekana.

Mbinu ya majadiliano, ambapo wanafunzi wanashirikiana na mwalimu katika kufahamu dhana.

Mbinu ya michezo ya kielimu, inayojumuisha mchezo na shughuli za vitendo ili kuongeza motisha ya kujifunza.

4. Kwa nini lengo la jumla la mtaala lina umuhimu kwa mwalimu?

Lengo la jumla linaongoza mwalimu katika kupanga maudhui, mbinu, na zana za kufundisha.

Husaidia mwalimu kuelewa matokeo yanayotarajiwa baada ya utekelezaji wa mtaala.

Linawezesha kuunda mbinu za tathmini zinazofaa ili kuhakikisha mwanafunzi anafanikisha ujuzi unaohitajika.

Huchangia katika kupanga muda na rasilimali kwa ufanisi.

Aidha, linaongeza uwajibikaji wa mwalimu katika kuhakikisha mtaala unatekelezwa ipasavyo.

5. Fafanua maana ya Mbinu ya Maonyesho.

Mbinu ya maonyesho ni mbinu ya kufundisha inayojumuisha kuonyesha mfano, picha, au kitendo ili mwanafunzi aelewe dhana.

Husaidia kutoa uelewa wa moja kwa moja wa dhana ngumu.

Inachangia kuongeza ushiriki wa wanafunzi kwa kuwa wanaona na kushughulikia mfano halisi.

Huruhusu wanafunzi kuelewa hatua kwa hatua mchakato wa somo.

Aidha, mbinu ya maonyesho inasaidia mwalimu kuthibitisha nadharia kwa matokeo yanayoonekana.

6. Taja vigezo vinne (4) vya kupanga maudhui ya somo katika azimio la kazi.

Kwanza, malengo ya somo yanayotarajiwa kufikiwa.

Pili, ujuzi na uwezo wa wanafunzi kuhusiana na maudhui.

Tatu, vikwazo vya muda na rasilimali zinazopatikana.

Nne, uhusiano wa maudhui ya somo na maisha halisi au matokeo yanayotarajiwa ya kujifunza.

7. Tofautisha maandalizi ya mwalimu na maandalizi ya mwanafunzi katika ufundishaji na ujifunzaji.

Maandalizi ya mwalimu yanajumuisha kupanga malengo, mbinu, zana za kufundisha, na mpangilio wa somo.

Maandalizi ya mwanafunzi yanahusisha kujifunza kabla ya somo, kuandaa zana zake, na kuelewa dhana muhimu.

Mwalimu anahakikisha somo linaendana na mtaala, wakati mwanafunzi anahakikisha ana uelewa wa awali na uwezo wa kushirikiana.

Mwalimu anatoa mwongozo na usaidizi, wakati mwanafunzi anachukua jukumu la kujihusisha na maudhui.

Aidha, maandalizi ya mwalimu ni ya kimfumo na kistrategia, wakati ya mwanafunzi ni ya kujitathmini na kujenga ujuzi binafsi.

8. Eleza umuhimu wa malengo ya utendaji katika ufundishaji.

Malengo ya utendaji husaidia mwalimu na mwanafunzi kuelewa matokeo yanayotarajiwa.

Huhakikisha kwamba tathmini inafaa na inahusiana na ujuzi wa vitendo.

Huchangia katika kuongeza uwajibikaji wa mwanafunzi katika kufanikisha hatua kwa hatua.

Husaidia kubaini changamoto za uelewa mapema na kurekebisha mbinu za kufundisha.

Aidha, malengo ya utendaji huchangia motisha kwa mwanafunzi kwani wanajua kinachotarajiwa kufanikishwa.

9. Orodhesha hatua tatu (3) za kuhakiki mazoezi ya kufundishia ya muda mrefu.

Kwanza, tathmini ya mpango wa somo na ulinganifu wake na malengo ya mitaala.

Pili, kuchambua matokeo ya tathmini ili kubaini maendeleo ya mwanafunzi na mafanikio ya mbinu za kufundisha.

Tatu, kutoa mrejesho na kurekebisha mpangilio, mbinu, na zana za kufundisha ili kuboresha ufanisi wa mazoezi yajayo.

SEHEMU B (alama 40)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

10. Jadili namna azimio la kazi linavyosaidia kuzingatia usawa katika utoaji wa maudhui ya masomo.

Azimio la kazi husaidia mwalimu kupanga masomo kwa mpangilio unaowezesha kila mwanafunzi kupata fursa sawa.

Huhakikisha usawa kati ya somo la nadharia na vitendo ili kila mwanafunzi aweze kuelewa dhana kwa kina.

Inachangia katika kupanga muda na rasilimali kwa ufanisi, kuhakikisha hakuna mwanafunzi anayepitwa na somo fulani.

Huhakikisha vigezo vya tathmini vinaendana na malengo yote, hivyo kuepusha ubaguzi.

Aidha, huchangia katika kutoa mwongozo kwa walimu kuhakikisha ushiriki wa kila mwanafunzi darasani.

11. Fafanua faida tano (5) za kupanga maswali ya mtihani kwa kuzingatia viwango tofauti vya uelewa.

Kwanza, inahakikisha tathmini inazingatia wanafunzi wote, kutoka wenye uelewa mdogo hadi wa juu.

Pili, inasaidia kubaini maeneo ya nguvu na udhaifu wa kila mwanafunzi.

Tatu, huchangia katika kuboresha mbinu za kufundisha kulingana na matokeo ya mtihani.

Nne, inahimiza uelewa wa kina wa dhana badala ya kujibu kwa bahati.

Tano, inachangia uwiano na haki katika tathmini, kuhakikisha kila mwanafunzi anapata fursa ya kuonyesha ujuzi wake.

12. Chagua somo moja la sanaa au ufundi, kisha andika orodha ya zana za kufundishia na kujifunzia ambazo mwalimu na wanafunzi wanaweza kuzitengeneza wenyewe.

Somo: Uchoraji.

Zana: Peni na rangi kutoka kwa vifaa vya nyumbani, karatasi ya uchoraji iliyotengenezwa kwa nyenzo rahisi, brashi zilizotengenezwa kwa nyuzi za mikia ya kale, paleti zilizotengenezwa kwa kadi au mbao ndogo, na chupa za maji za kufuta rangi.

Zana hizi husaidia wanafunzi kujifunza kwa vitendo na mwalimu kuonyesha mbinu kwa urahisi bila gharama kubwa.

13. Eleza kwa kina jinsi mafunzo ya vitendo yanavyomsaidia mwalimu mwanafunzi kuunganisha nadharia na vitendo vya kufundishia.

Mafunzo ya vitendo husaidia mwalimu kuonyesha nadharia kwa mfano halisi, kurahisisha ufahamu wa mwanafunzi.

Wanafunzi wanapata fursa ya kushughulikia dhana kwa vitendo, hivyo kuunganisha nadharia na vitendo.

Huhimiza uelewa wa kina na stadi za vitendo zinazohitajika katika maisha halisi.

Inachangia kuongeza ushiriki na motisha ya wanafunzi kwani wanashirikiana moja kwa moja katika shughuli.

Aidha, mafunzo ya vitendo husaidia mwalimu kubaini changamoto za darasa na kurekebisha mbinu za kufundisha ipasavyo.

SEHEMU C (alama 24)

Jibu swali moja (1) kutoka sehemu hii.

14. Jadili mikakati mitano (5) anayoweza kutumia mwalimu kufanya somo lisisimue na kuwavutia wanafunzi wasio na motisha darasani.

Kwanza, kutumia michezo ya kielimu ili kuhusisha wanafunzi kwa vitendo na kuongeza motisha.

Pili, kutoa mfano wa vitendo au maonyesho ya dhana ili wanafunzi waweze kuona maana ya somo.

Tatu, kutumia mbinu za kushirikisha majadiliano ili kila mwanafunzi ahusishwe moja kwa moja.

Nne, kutoa zawadi ndogo au pongezi kwa wanafunzi

wanaoshiriki kikamilifu ili kuongeza motisha.

Tano, kubadilisha mbinu na shughuli mara kwa mara ili kuepuka uchovu na uchovu wa kisaikolojia.

15. Eleza umuhimu wa kuzingatia rasilimali zinazopatikana katika kuchagua na kutengeneza zana za kufundishia.

Kuzingatia rasilimali zinazopatikana husaidia mwalimu kutumia zana kwa ufanisi bila gharama kubwa.

Huhakikisha nyenzo zinapatikana kwa wanafunzi wote kwa usawa.

Inahimiza ubunifu kwa kutumia nyenzo rahisi zilizoko shuleni au nyumbani.

Husaidia mwalimu kupanga mpangilio wa somo unaokidhi malengo ya kufundishia.

Aidha, huchangia katika kuboresha uelewa na ushiriki wa wanafunzi darasani.

16. Fafanua umuhimu wa maoni ya wadau katika mchakato wa ukuzaji wa mitaala.

Maoni ya wadau husaidia kubaini changamoto na mahitaji ya shule na jamii.

Huchangia katika kuboresha maudhui, mbinu, na nyenzo za kufundishia.

Huhakikisha mtaala unalingana na matarajio ya jamii na viwango vya kitaifa.

Inahimiza uwajibikaji na uwazi katika utekelezaji wa mtaala.

Aidha, maoni ya wadau huchangia katika kuongeza motisha ya walimu na wanafunzi katika mchakato wa kujifunza na kufundisha.